

TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİNDE POZİTİF GÜNDEM

Türkiye ve Hırvatistan AB ile katılım müzakerelerini 3 Ekim 2005 tarihinde birlikte başlattı. Hırvatistan 1 Temmuz 2013 tarihinde üye oluyor. Türkiye-AB katılım sürecinde ise 30 Haziran 2010 tarihinden sonra herhangi bir fasıl açılmadı. Müzakereler durma noktasına geldi. Süreci canlandırma niyetiyle Stefan Füle tarafından "Pozitif Gündem" kavramı ortaya atıldı. 9 Aralık 2011 tarihindeki AB Zirvesi'nde bu öneri kabul gördü.

Türkiye ve Hırvatistan, Avrupa Birliği (AB) ile katılım müzakerelerine 3 Ekim 2005 tarihinde başladı. Hırvatistan, AB ile katılım müzakerelerini 30 Haziran 2011 tarihinde tamamladı ve 9 Aralık 2011 tarihinde de Katılım Anlaşması'nı imzaladı. 23 Ocak 2012 tarihinde yapılan referandumda Hırvat halkı, yüzde 67 oranında bir destekle, AB üyeliğine "evet" dedi. Üye devletlerdeki onay prosedürlerinin tamamlanmasına bağlı olarak, Hırvatistan'ın 1 Temmuz 2013 tarihinde AB'ye üye olması öngörülüyor.

Türkiye'nin AB katılım müzakereleri ise durma noktasına geldi. 30 Haziran 2010 tarihinde müzakerelere açılan "Gıda Güvenliği ve Veterinerlik" faslından sonra, yeni bir fasıl müzakerelere açılamadı. Türkiye'de toplam 13 fasılda müzakereler açılabilmiş durumda. Türkiye-AB ilişkilerinin ortaklık boyutunda, Gümrük Birliği'nin işleyişinde Türkiye'nin de, AB'nin de şikâyetçi olduğu konular var. Bu alanda da mesafe katedilmesi gerekiyor.

Türk vatandaşlarına uygulanan "vize" konusu da Türkiye-AB İlişkilerinin önemli sorunlarından biri haline gelmiş durumda. Halen ilişkilerin en az sorunla işleyen boyutu ise katılım öncesi süreci desteklemek amacıyla geliştirilen "Türkiye-AB Mali İşbirliği" boyutu. Bununla birlikte, Türkiye için AB, AB için de Türkiye'nin önemi tüm çevreler tarafından biliniyor. Aslında, Türkiye ile AB arasında birlikte çalışılacak son derece geniş alanlar mevcut. Avrupa Komisyonu Genişleme ve Komşuluk Politikası'ndan sorumlu üyesi Stefan Füle, durma noktasına gelmiş

Hazırlayan:
Mustafa BAYBURTLU
(TOBB AB Daire Başkanı)

Türkiye'nin AB katılım sürecini yeniden canlandırmak için "Pozitif Gündem" adıyla yeni bir yaklaşım geliştirdi. Çeşitli çevreler tarafından eleştirilse de, bu yaklaşım Türkiye tarafından, Türkiye'nin müzakere sürecine bir alternatif olamayacağı anlayışıyla olumlu değerlendiriliyor.

Bir süredir, Avrupa Komisyonu ve T.C. AB Bakanlığı tarafından, "Pozitif Gündem" yaklaşımının içeriğinin doldurulması için çalışma sürdürülüyor. AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Jean-Maurice Ripert tarafından 23 Şubat 2012 tarihinde Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu'nda yapılan konuşmada, Pozitif Gündemin içeriği konusunda önemli bilgiler verildi. Bu çalışma, Ripert'in konuşması alınarak hazırlandı.

POZİTİF GÜNDEM NEDİR?

Türkiye-AB katılım sürecini yeniden canlandırmak ve AB-Türkiye ilişkilerini daha olumlu bir noktaya getirmek üzere tasarlanmış olan "Pozitif Gündem", katılım sürecinin yerini almaya değil, katılım sürecini tamamlamaya ve desteklemeye yöneliktir. "Pozitif Gündem"in amacı ilerlemenin hem gerekli, hem de mümkün olduğu bir dizi alanda somut adımların atılmasını sağlamak ve Türkiye'de olabildiğince fazla paydaşı bu sürece dâhil etmektir. (Jean-Maurice Ripert, Türkiye-AB KPK toplantısında yaptığı konuşmadan.)

Pozitif Gündem, ilk defa Avrupa Komisyonu tarafından 2011-2012 dönemi için hazırlanan Genişleme Stratejisi belgesinde ortaya atıldı, AB Zirvesi'ne hazırlık çalışması niteliğindeki AB dışişleri bakanlarının 5 Aralık 2011 tarihli toplantısında da pratiğe yansımasına dönük öneri kabul edilerek, açıklandı. Öneri, daha sonra 9 Aralık 2011 tarihli AB Zirvesi'nde de onaylandı.

>> AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Jean-Maurice Ripert ve beraberindeki heyet, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ile TOBB Birlik Merkezi'nde çalışma yemeğinde bir araya geldi.

POZİTİF GÜNDEM KAMPSAMINDAKİ KONULAR

Türkiye'nin Topluluk müktesebatıyla uyum sağlamak amacıyla ilerleyebileceği 8 politika alanı tespit edildi. Bunlar sırasıyla ele aldığımızda karşımıza çıkan tablo şöyle:

1) YARGI VE TEMEL HAKLAR FASLI: "Komisyon başta ifade özgürlüğü ve tutuklu yargılama olmak üzere temel haklara saygı konusunda ciddi endişelerini çeşitli vesilelerle dile getirmiştir."

"Hükümetin, kısa süre önce açıklanan yargı reform paketiyle demokratik standartların güçlendirilmesi önündeki önemli birtakım engelleri kaldırma niyetini memnuniyetle karşılamış olmamıza karşın halen atılması gereken başka adımlar vardır. İfade özgürlüğü, özgürlük ve güvenlik hakkı ile adil yargılanma hakkı önündeki temel sorunların giderilebilmesi için tüm paydaşları, reform paketinden tam anlamıyla yararlanmaya çağırıyoruz."

- Adalet, Özgürlük Güvenlik Faslı: "Bu çerçevede en önemli husus, düşünceyi ifade etme özgürlüğü ile şiddete teşvik arasında net bir ayrım yapılabilmesi amacıyla, terör ve yasa dışı bir örgüte üyeliğe ilişkin birtakım suçların yeniden tanımlanması suretiyle Türk Ceza Yasası, Terörle Mücadele Yasası ve Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun değiştirilmesidir."

"Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ifade özgürlüğü, özgürlük ve güvenlik hakkı ve adil yargılanma hakkına ilişkin verdiği kararların gerektiği şekilde uygulanmasını ve mahkemenin başka mahkûmiyet kararları almamasını sağlamanın tek yolu kapsamlı bir reformdur."*

**(Jean-Maurice Ripert, Türkiye-AB KPK toplantısında yaptığı konuşmasından)*

>> 18 Ocak 2012 tarihinde, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu ile çalışma yemeğinde bir araya gelen AB Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Jean-Maurice Ripert, Türkiye-AB ilişkileri hakkında görüş alışverişinde bulundu.

● **İş Kurma Hakkı ve Hizmet:** Bu fasıl, askıya alınmış 8 fasıl arasında yer alıyor.

● **Şirketler Hukuku:** Bu fasılda müzakereler, 12 Haziran 2008 tarihinde açıldı. Fasılla ilgili aşağıdaki 5 kapanış kriteri belirlenmiş bulunuyor:

● Türkiye, AB müktesebatına uyumu sağlamak için Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nı, Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı'nı ve diğer ilgili mevzuatı kabul etmelidir.

● Türkiye, Sermaye Piyasası Kanunu'nu, ilgili AB müktesebatı ile uyumlu olarak değiştirmelidir.

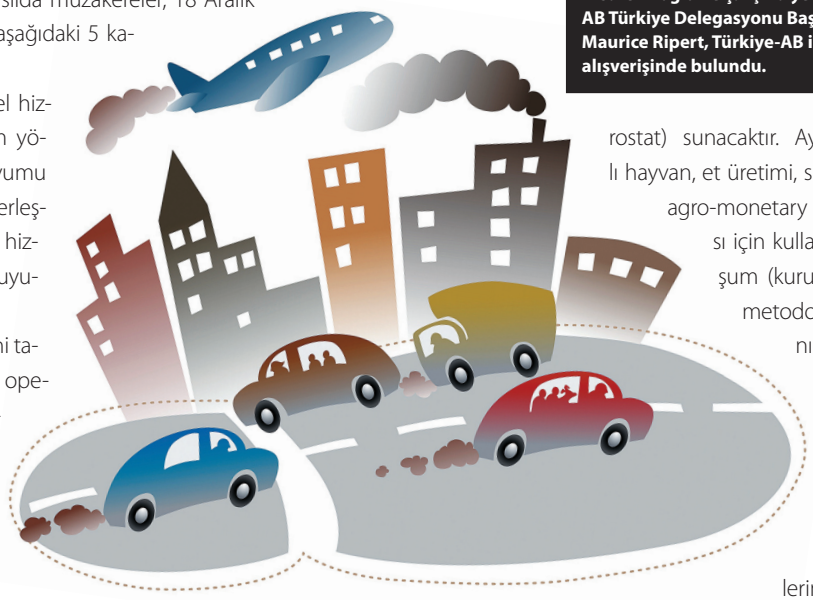
● Türkiye, muhasebe, mali raporlama ve denetime ilişkin mevzuatının, ikincil düzenlemeler de dâhil olmak üzere, AB müktesebatı ile tam uyumunu sağlamalıdır.

● Türkiye, denetim standartlarının ve etiğin belirlenmesinde, kamu gözetimi sistemi kapsamında bağımsız denetçilerin ve denetim şirketlerinin yetkilendirilmesinde ve kalite güvencesi çerçevesinde faaliyetlerinin izlenmesinde tek başına en üst yetkili otorite olarak Türkiye Denetim Standartları Kurumu'nu kurmalıdır.

● Türkiye, Şirketler Hukuku faslına ilişkin AB müktesebatını doğru şekilde uygulamak için idari kapasitesini güçlendirmelidir.

● **Bilgi Toplumu ve Medya:** Bu fasılda müzakereler, 18 Aralık 2008 tarihinde açıldı. Fasılla ilgili aşağıdaki 5 kapanış kriteri belirlendi:

● Türkiye'nin özellikle evrensel hizmet, tüketici hakları ve spektrum yönetimi (radyo frekans tahsisinin uyumu dâhil) olmak üzere elektronik haberleşme müktesebatı ve bilgi toplumu hizmetleri müktesebatı ile mevzuat uyumunu tamamlaması.

● Türkiye'nin, piyasa analizlerini takiben etkin piyasa gücüne sahip operatörlere yönelik alınacak rekabeti sağlamaya dönük önlemlerin ve genel yetkilendirme rejiminin müktesebata uygun olarak uygulanmasını güvence altına alması. Özellikle, Türkiye'nin elektronik haberleşme piyasasında, piyasaya yeni girenlerin haklarının uygulanması konusunda deneyimlere dayalı bir tutum oluşturması.

● Türkiye'nin elektronik haberleşme alanında müktesebatı uygulamaya yönelik yeterli idari kapasitenin yanı sıra telekomünikasyon düzenleyicisinin şeffaflığını, öngörülebilirliğini ve bağımsızlığını temin etmesi.

● Türkiye'nin, ulusal yasal çerçevenin televizyon yayınlarının alımı ve yeniden iletimi özgürlüğü prensibi ile uyumu sağlayacak önlemler dâhil olmak üzere görsel işitsel politika alanındaki müktesebatı, bilhassa Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi'ni uyumlaştırmayı hedefleyen hukuki düzenlemeleri kabul etmesi.

● Türkiye'nin görsel işitsel düzenleyici sürecin şeffaflığının ve yetkili düzenleyici kurumun bağımsızlığının güçlendirilmesi yönünde kabul edilen önlemlerin etkilerine yönelik olarak ilgili paydaşlarla istişare sürecini tamamlaması ve bulguları uygun şekilde yansıtması.

● **İstatistik:** Bu fasılda müzakereler, 26 Haziran 2007 tarihinde açıldı. Fasılla ilgili iki kapanış kriteri şöyle belirlendi:

● Türkiye çiftçi kayıt sisteminin kurulması ve tamamlanmasına ilişkin araçlar ve takvim de dâhil olmak üzere, bu konudaki ilerlemelerin detaylı bir açıklamasını Komisyon'a (Eurostat) sunacaktır. Ayrıca Türkiye, tahıl, canlı hayvan, et üretimi, süt üretimi, süt ürünleri ve agro-monetary istatistiklerin toplanması için kullanılan organizasyonel oluşum (kurumsal yapı) ve öngörülen metodolojinin detaylı bir tanımının yanı sıra canlı hayvan, et üretimi, süt üretimi ve süt ürünlerine ilişkin istatistiklerini sunacaktır.

● Türkiye, ESA 95'e uygun şekilde temel ulusal hesaplar göstergelerini (GDP ve GNI), kullanılan metodolojilerin detaylı bir açıklaması ile birlikte Komisyon'a (Eurostat) sunacaktır.

● **Tüketicinin ve Sağlığın Korunması:** Bu fasılda müzakereler, 19 Aralık 2007 tarihinde açıldı ve fasılla ilgili 5 kapanış kriteri belirlendi:

● Türkiye, genel ürün güvenliği alanındaki mevzuatını gözden geçirmeli ve tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatını (indirimler, haksız sözleşme hükümleri, uzaktan satışlar, kapıdan satışlar, fiyatlandırma, paket turlar, devre tatil, tüketici kredileri, ihtiyati tedbir, mali hizmetlerin uzaktan pazarlanması ve haksız ticari uygulamalar da dâhil olmak üzere) AB ile daha fazla uyumlu olacak şekilde değiştirmelidir. RAPEX sisteminde yer almak için gerekli araçlar gibi, mevzuatın doğru uygulanmasını sağlayacak idari kapasiteyi üyelik tarihi itibariyle oluşturmuş olacağını göstermelidir.

ve kapsamlı bir Kamu İç Mali Kontrolü Politika Belgesi ile belirlenmiş politikalar ile uyumlu Kamu İç Mali Kontrolü (Public Internal Financial Control-PIFC) mevzuatı benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

● Sayıştay'ın Kamu Kesimindeki Denetçiler İçin Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Teşkilatı (INTOSAI) standartları ve rehberleri ile uyumlu işleyişini garanti edecek politikalar ve mevzuat benimsenmeli ve uygulanmalıdır.

● AB'nin mali çıkarlarının PIF Konvansiyonu ve Protokolleri ile Türk Ceza Kanunu'nun uyumlaştırılması gerekmektedir.

● Avrupa Topluluğu Kurucu Anlaşması'nın 280 (3) nolu maddesinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini ve Komisyon tarafından yürütülen yerinde kontrol ve teftişler ile ilgili 2185/96 (AT) nolu tüzüğün uygulanmasını temin etmek üzere ve özellikle en geç katılım tarihinden itibaren, Komisyon müfettişlerine yardım yükümlülüğü ile etkin, verimli koordinasyon hizmetinin kurulması gerekmektedir.

● Euronun kalpazanlığa karşı korunmasını düzenleyen 1338/2001 nolu Konsey Tüzüğü'ne en geç katılım tarihinden itibaren uygulanabilir olmak üzere yasal ve idari uyum sağlanmalıdır.

● Euroya benzer madalyonlar ve hatıra paraları ile ilgili 2182/2004 sayılı Konsey Tüzüğü'ne en geç katılım tarihinden itibaren uygulanabilir olmak üzere yasal ve idari uyum sağlanmalıdır.

2) ENERJİ: Pozitif Gündem'in bir diğer çalışma alanı da enerji konusudur. Komisyon Üyeleri Stefan Füle ve Günther Öttinger 9 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız ve AB Bakanı Egemen Bağış'la görüştü. Enerji Alanında Genişletilmiş İşbirliğine Yönelik Bir Yol Haritası Oluşturulması kararlaştırıldı.

3) TÜRKİYE-AT GÜMRÜK BİRLİĞİ: Avrupa Komisyonu aşağıdaki iki alanda öneride bulundu:

● Gümrük Birliği konusunda, var olan görüş ayrılıklarının giderilmesine hizmet edecek iyileştirilmiş bir mekanizmanın oluşturulması,

● Aynı zamanda, AB ile üçüncü ülkeler arasında varılan serbest ticaret anlaşmaları kapsamında Türkiye'nin taşıdığı endişelerin giderilmesi.

4) VİZE VE GÖÇ KONUSU: Avrupa Komisyonu, vize, hareketlilik ve göç konularında Türkiye ile bir diyalog başlatmayı istiyor. Bu alanda, Haziran 2012 sonuna kadar, somut bazı gelişmelerin gerçekleşmesi bekleniyor.

5) TÜRKİYE İLE AB ARASINDA DIŞ POLİTİKA VE KRİZ YÖNETİMİ KONUSUNDA KUVVETLENDİRİLMİŞ SİYASİ DİYALOG: Türkiye ile AB'nin barış, istikrar ve silahların yayılmasının engellenmesi gibi stratejik hedefleri paylaşmaları sebebiyle hâlihazırda bazı kilit konularda (Suriye, İran gibi) zaten yakın bir işbirliği bulunmaktadır.

● 23-24 Şubat 2012 tarihinde Tunus'ta gerçekleştirilen, Suriye'nin Dostları Konferansı ile Suriye konusunda birlikte çalışma fırsatı ortaya çıktı.

6) İNSAN HAKLARI GÜNDEMİNDE BİRLİKTE ÇALIŞMA:

● Ortak bir insan hakları gündemi ve barışçıl demokratikleşme sürecini teşvik etmek üzere, örneğin Afrika Boynuzu ve Kuzey Afrika gibi bölgelerde de somut işbirliği geliştirilmesi öngörülüyor.

7) SİYASİ KRİTERLERDE KAYDEDİLEN İLERLEMENİN TAKİBİ: Siyasi kriterlerde kaydedilen ilerlemeyle ilgili olarak, Türkiye ile Avrupa Komisyonu arasındaki işbirliği ve istişareler iyi bir şekilde devam ediyor.

8) YENİ ANAYASA: Avrupa Komisyonu, yeni bir anayasa hazırlanması gibi gelişmeleri yakından takip etmektedir.

● Türkiye, kan ve kan ürünleri, izlenebilirlik gereklilikleri, ciddi ters reaksiyonların ve olayların bildirimi ve kanla ilgili tesislerin kalite sistemine dair teknik şartları düzenleyen uygulama direktiflerini uyumlaştırmaya yönelik mevzuatı kabul etmelidir. Türkiye, bu mevzuatın doğru uygulanmasını sağlayacak idari kapasiteyi üyelik tarihi itibariyle oluşturmuş olacağını göstermelidir.

● Türkiye, 30 yıllık kayıt tutma süresi, üreme hücreleri, ciddi ters reaksiyonların ve olayların bildirimi, veri koruması ile doku ve hücrelerin işlenmesi ve test edilmesine dair standart prosedürler başta olmak üzere, doku ve hücrelerle ilgili müktesebatı uyumlaştırmaya yönelik mevzuatı kabul etmelidir. Türkiye, bu mevzuatın doğru uygulanmasını sağlayacak idari kapasiteyi üyelik tarihi itibariyle oluşturmuş olacağını göstermelidir.

● Türkiye, özellikle yüksek zifir oranları ve dumansız tütün (oral tobacco) üzerinde odaklanmak kaydıyla, tütün üretimine yönelik müktesebatı ve ayrıca, tütün ürünlerinin reklamına dair müktesebatı uyumlaştırmak yönünde daha fazla ilerleme kaydetmelidir.

● Türkiye, Erken Uyarı ve Cevap Sistemi'ne (Early Warning Response System/EWRS) katılım dâhil olmak üzere, bulaşıcı hastalıklar alanında AB raporlama ve koordinasyon yükümlülüklerini yerine getirmek için gerekli kurumsal ve idari kapasiteyi üyelik tarihi itibariyle oluşturmuş olacağını göstermelidir.

● **MALİ KONTROL:** Bu fasılda müzakereler, 26 Haziran 2007 tarihinde açıldı. Fasılla ilgili aşağıdaki 6 kapanış kriteri şöyle belirlendi:

● Yeterli uygulama kapasitesi ile desteklenmiş